

בס"ד

Haneiros Halalu:

*Why Do We Say It? When Should We Say It?
What Are We Saying?*

Sponsored by Raffi and Chavi Landua in Honor of the Rabbanaim of Ohr Torah

Thursday Night Live
Congregation Ohr Torah
11/18/21
Rabbi Sarel Malitzky

הַנֵּרוֹת הַלְלוּ אֲנַחְנוּ מְדַלִּיקִין עַל הַנְּסִים וְעַל הַנִּפְלְאוֹת,*
וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַמַּלְחָמוֹת, שְׁעָשִׂיתָ
לְאֲבוֹתֵינוּ בְּיָמֵים הָהֵם בְּזִמְנֵי הַזֶּה, עַל יְדֵי כַּהֲנֵיךְ הַקְּדוֹשִׁים.
וְכָל שְׁמוֹנַת יָמֵי חֲנֻכָּה, הַנֵּרוֹת הַלְלוּ קֹדֶשׁ הֵם. וְאֵין לָנוּ רִשׁוּת
לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם,* אֲלֵא לְרִאוֹתָם בְּלִבְד, כְּדֵי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל* עַל נִסֶּיךָ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְעַל יְשׁוּעָתְךָ.

הַנֵּרוֹת הַלְלוּ *These lights we kindle upon the miracles, the wonders,* the salvations, and the battles which you performed for our forefathers in those days at this season through Your holy priests. During all eight days of Chanukah these lights are sacred, and we are not permitted to make ordinary use of them,* but to look at them in order to express thanks and praise to Your great Name* for Your miracles, Your wonders and Your salvations.*

Where does it come from?

1) מסכתות קטנות מסכת סופרים פרק כ הלכה ו

כיצד מברכין, ביום הראשון המדליק מברך שלש, והרואה שתים. המדליק אומר, ברוך אתה י"י אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וציונו להדליק נר של חנוכה, ומתנה ואומר, הנירות האילו אנו מדליקין על הישועות ועל הניסים ועל הנפלאות, אשר עשית לאבותינו על ידי כהניך הקדושים, וכל שמונת ימי חנוכה הנירות האילו קודש, ואין לנו רשות להשתמש בהן אלא לראותן בלבד, כדי להודות שמך על נפלאותיך ועל ניסיך ועל ישועתיך; ואומר, ברוך אתה שהחיינו; ואומר, ברוך אתה שעשה נסים. אילו למדליק, אבל לרואה, אינו אומר ביום ראשון אלא שתים, שהחיינו ושעשה. מיכאן ואילך, המדליק מברך להדליק, ומתנה; והרואה אומר, שעשה נסים

Do the ראשונים bring it?

2) רא"ש מסכת שבת פרק ב סימן ח

ובמסכת סופרים [פ"ב הלכה ו] כתוב כיצד מברכין המדליק מברך שלש בא"י אמ"ה אשר קדשנו במצותיו וציונו להדליק נר של חנוכה כו' ואומר הנרות הללו אנו מדליקין על התשועות ועל הנסים ועל הנפלאות שעשית לאבותינו על ידי כהניך הקדושים וכל שמנת ימי חנוכה הנרות הללו קודש ואין לנו רשות להשתמש בהן אלא לראותן בלבד כדי להודות לשמך על נפלאותיך ועל ניסיך ועל ישועתיך. ושמעתי שרבינו מאיר ז"ל היה אומר אותן

3 הגהות מיימוניות הלכות מגילה וחנוכה פרק ג

במס' סופרים פ"כ שיש לומר אחר ההדלקה נוסח זה הנרות הללו אנו מדליקים על הישועות ועל הנסים ועל הנפלאות אשר עשית לאבותינו ע"י כהניך הקדושים וכל שמונת ימי חנוכה הנרות האלו קדושים הם ואין לנו רשות להשתמש לאורן אלא לראותן בלבד כדי להודות לשמך על נפלאותיך ועל ישועתך ברוך שהחיינו ואשר עשה נסים. וכן היה רגיל מהר"ם ז"ל, ע"כ

4 קרבן נתנאל מסכת שבת פרק ב

ואומר הנרות הללו. משמע שמקדים חרוז זה לברכת שעשה נסים. ואין אנו נוהגין כן.

5 שו"ת מהר"ם מרוטנבורג דפוס פראג סימן סו

גרסי' במס' סופרים (פרק כ') המדליק נר חנוכה אחר שהדליק אומר הנרות הללו אנו מדליקין על התשועות ועל הנסים ועל הנפלאות שעשית לאבותינו ע"י כהניך הקדושים [וכל] שמנת ימי חנוכה הנרות האילו קדש הן ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד להודות לשמך על נפלאותיך ועל ישועתך

Not everyone has it

6 רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ג

כל שחייב בקריאת המגילה חייב בהדלקת נר חנוכה והמדליק אותה בלילה הראשון מברך שלש ברכות ואלו הן: בא"י אמ"ה אקב"ו להדליק נר שלחננו בא"י אל' מ"ה שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בא"י אל' מ"ה שהחיינו וקיימ' והג' לזמן הזה, וכל הרואה א אותה ולא בירך מברך שתים, שעשה נסים לאבותינו ושהחיינו, ובשאר הלילות המדליק מברך שתים והרואה מברך אחת שאין מברכין שהחיינו אלא בלילה הראשון

Why would you say it after? Why would you say it before?

7 שו"ת מהרי"ל סימן קמה

גם תימא אשר שמעתי מגדולים וההמון נוהגין בו לברך נס קודם זמן ואחר כך מתנה הנרות הללו כו', ובכמה מקומות ראיתי ממסכת סופרים הנוסח אינו כן, שאומר שמברך להדליק ומתנה ואומר הנרות כו' ואחר כך נס...ומה שמאחרים הנרות הללו אחר כל הברכו, נ"ל משום דאין להדליק עד שיגמור כל הג' ברכות הכא כמו שעושין בקריאת מגילה ונטילת לולב דכולהו בעינן עובר לעשייתן ומסכת סופרים איכא למימר דסבירא כמ"ד בירושלמי בשעת עשייתן. ואנו אין לנו אלא תלמוד דידן דעיקר. וכ"ש דאין מנהג פשוט לאמרה, והיאך נפסיק בטפל לבין העיקר

8 תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ברכות פרק ט

מצות אימת מברך עליהן רבי יוחנן אומר עובר לעשייתן. רב הונא אומר בשעת עשייתן. אתיא דרב הונא כשמואל דאמר רבי יוסי בי ר' בון בשם שמואל כל המצות טעונות ברכה בשעת עשייתן חוץ מתקיעה וטבילה

9) כנסת הגדולה הגהות טור אורח חיים סימן תרעו

ואין זה נח לי לאוקומי מסכת סופרים דלא כהלכתא, אלא דסבירא ליה דמיון דבירך ברכה ראשונה קודם ההדלקה, עובר לעשייתן מיקרי.

הלכה למעשה

10) שולחן ערוך אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרעו

אחר שהדליק, אומר: הנרות הללו אנו מדליקין על התשועות ועל הניסים ועל הנפלאות וכו'.

11) ט"ז אורח חיים סימן תרעו

רש"ל כ' אחר הדלקת הראשון שהוא עיקר יאמר הנרות הללו כו' ויגמור ההדלקות בעוד שאומר הנרות כו'.

12) מגן אברהם סימן תרעו

אומר הנרות וכו'. אחר שהדליק נר ראשון אומר הנרות

13) פרי מגדים אורח חיים משבצות זהב סימן תרעו

אחר שהדליק. עיין ט"ז. וכן כתב המ"א [ס"ק] ג'. ומכל מקום צ"ע, דהא בין הברכה והדלקת נר ראשון אסור להפסיק ולומר הנרות הללו, א"כ י"ל דהברכה על כל הנרות קאי, וכמו שנראה ממה שכתב המ"א בריש הסימן בשם ב"י בסימן תרע"ב דאם הדליק אחר כך אין מברך, ומשמע אם [לא] כיון שצריך לברך שנית, א"כ משמע שהברכה קאי על כל הנרות, ולמה יפסיק בין ברכה להדלקת שאר הנרות. ומכל מקום הא ודאי אחר גמר כל השלש ברכות והדלקת נר ראשון הוא שיאמר הנרות, ואני העני לא ראיתי לנהוג כן. וח"ו אין אומר נגד מאורן של ישראל מהרש"ל ז"ל, ומכל מקום מי שנוהג ואומר אחר כך הנרות הללו לאחר שהדליק הכל, נמי שפיר דמי כו', וצ"ע.

14) משנה ברורה סימן תרעו

אחר שהדליק וכו' - אחר שהדליק נר הראשון שהוא העיקר אומר הנרות הללו ויגמור ההדלקות בעוד שאומר הנרות וכו'...ומ"מ מי שנוהג לומר הנרות הללו לאחר שהדליק הכל נמי שפיר דמי [פמ"ג]

15) נטעי גבריאל חנוכה

מנהגינו, וכ"כ יוסף אומץ אות תתרע"ד שבעת ההדלקה יאמר הנרות הללו בעל פה אם יודע לאמרו בעל פה, ועכ"פ לא יאחר מלאמרו תיכף אחר ההדלקה, וכן מנהג בעלזא, אמשינאו, סקווירא, וויזניץ, וכ"כ בנחלת יעקב לחנוכה עמוד קנ"ב, שכן נהג הגה"ק בעל קדושת יו"ט, ובנו כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל, וכן נהג כ"ק אדמו"ר מצאנו קלויזנבורג זצ"ל, ואמר שכן ראה אצל אביו ושאר צדיקים, ולענין חשש הפסק אין כאן כיון שתקנו קדמונינו וכמ"ש הטור יו"ד סי' רס"ה לגבי ברכת אשר קידש ידיד מבטן דלא חשוב הפסק לגבי ברכת הגפן עכ"ד. וכן נהג הרה"ק מלעלוב אלא שאחר הדלקת נר הראשון התחיל לומר הנרות וכו', ורק לאחר שסיים הדלקת כל הנרות אמר הנרות הללו קודש הם וכו'.

But what about the סופרים?!

16) ערוך השולחן אורח חיים סימן תרעו

ואמת שכן הוא במס' סופרים [פ"כ ה"ו] וז"ל המדליק מברך להדליק נר ואומר הנרות האלו אנו מדליקין וכו' ועל ישועתך ברוך אתה ד' שהחיינו ואומר שעשה נסים וכו' עכ"ל ובהגהת מיימוני פ"ג [אות ב'] כתב שכן עשה מהר"ם ע"ש אמנם רבינו הרמ"א כתב שמברכין כולם כאחת קודם ההדלקה וטעמו ברוך דאיך אפשר להפסיק בין הברכות ובע"כ כיון שלהדליק מברך מקודם ממילא דגם אלו צריך לברך מקודם כדי שלא להפסיק ונ"ל ברוך דגם במס' סופרים אין הכוונה שיאמר השתי ברכות אחר הנרות הללו וראיה שהרי הטור כתב לעשות הג' ברכות ביחד ואח"כ כתב בשם מס' סופרים לומר הנרות הללו ושכן היה נוהג מהר"ם והרא"ש ז"ל ע"ש הרי להדיא שכן פירשו הכוונה אן שטעות הוא במסכת סופרים וצ"ל השתי ברכות מקודם דהרבה טעות נפלו בה כידוע וכן עיקר לדינא וגם מהר"ם עשה כן וכן הוא בתשו' מהרי"ל וכן אנו נוהגים

What could be an explanation of the סופרים?

17) הררי קדם חלק א

א

בדין נשים בהלל רחנוכה

הציאור זזה, דכשם שאמרו בגמ' מגילה (יד, א) על קריאת המגילה "קרייתא זו הלילא", ה"נ הדלקת נר חנוכה זו הלילא, וא"כ יש לבאר דמה"ט נשים פטורות ממלות הלל בחנוכה, דהם יולאות ידי חובה בהדלקת הנרות, והדלקתו זהו הילולו, ועיין בשו"ע (תרע, א) "ונוהגות הנשים שלא לעשות מלאכה בעוד שהנרות דולקות", והמ"א (סק"א) נתקשה מ"ש אנשים מנשים, וכתב "דווקא נשים לפי שנעשה נס על ידיהם", ולמש"נ כראיה דמכיון דמקיימות הנשים ע"י הדלקת הנרות את החיוב של הלל שעליהם, ע"כ הם חסורות במלאכה, כדי שלא יסוחו דעתם מלומר שירות ותשבחות על הנרות, ומש"כ אנשים הרי יש להם מלות הלל בתפילה, והם מקיימים את חובת ההלל ע"י אמירת הלל גופא.

ולפי התי' הזה צכה"ג שאין לאשה נר חנוכה, היא מחוייבת באמירת הלל, וכן לכאורה עולה מדברי ר"ד הצבלי שם.

קיי"ל דנשים פטורות מהלל דחנוכה, וכ"מ ברמב"ם בפ"ג מחנוכה הל' י"ד, ויש לתמוה בזה דהנה התו' צפוכה (לח, א - ד"ה מי) כתבו שנשים חייבות בהלל של ליל פסח דאף הן היו באותו הנס, וא"כ קשה דמה"ט הם יתחייבו גם בהלל דחנוכה, דהא בנר חנוכה הם חייבות מה"ט דאף הן היו באותו הנס, כמזו' בשבת (כג, א), וא"כ מאי שנא הלל דחנוכה, וכבר עמד בזה הגר"ש הכהן מוילנא צבנין שלמה (ח"צ סי' ס"ג) ועיין בזה בספר תורת רפאל להג"ר רפאל שפירא ז"ל.

ועוד יש לבאר בזה, דהנה יעוין בתשובת רבי דניאל הצבלי המוצא בר"י פערלא (בסה"מ לרס"ג מ' נט - ס), דס"ל דהלל על הנס יש בו מ"ע מה"ת של קידוש השם, אלא שקיומו ציומן דחנוכה הוא בין בהלל ובין בהדלקת נר חנוכה, עיי"ש, ונראה

והחתימה של הצרכה הוא בצרכת שהחיינו וצרכת
שעשה נסים, ולפי דרכנו למדנו דלהמסכת סופרים
הצרכות של שהחיינו ושעשה נסים הם צרכות
שלאחריה בדוקא.

ולמש"ג יש ליתן טעם נוסף בזה, דמכיון דהדלקת
הנרות יש בה קיום של הלל, ע"כ כשם
שהלל טעון צרכה לפניו ולאחריו, וכן קריאת המגילה
דקריאתה זו הלילא טעונה צרכה לאחריה, וע"כ
מדליקין את הנרות ואומרים הנרות הללו לשם חובת
הלל, ולאחר הדלקה מצרכים שעשה נסים שוהחיינו
לאחריה, ולפ"ז אין לריך לומר דהנרות הללו הוי חלק
מהצרכה שלאחריה, אלא הנרות הללו הוי קיום
מזורף לעלם חובת ההלל שבהדלקה, לקצוע את
ההדלקה לשם הלל והודאה.

ועיין בשו"ע סי' תרע"ו צמ"א (סק"ג) ובט"ז
(סק"ה) בשם המהרש"ל שיש לומר הנרות
הללו באמצע הדלקת הנרות, והביאור י"ל ע"פ הג"ל
שיש צנר חנוכה קיום של הלל, וע"כ הוא לריך לקצוע
את הנרות כמעשה של הלל ע"י ההדלקה.

והנה בהגהות מיימוני צפ"ג מהל' חנוכה (או' א')
כתב: 'צמ"ס (פ"כ ה"ו) שיש לומר אחר
ההדלקה נוסח זה הנרות הללו אנו מדליקים כו',
כדי להודות לשמך על נפלאותיך ועל ישועתך, צרוך
שהחיינו ואשר עשה נסים, וכן היה רגיל מהר"ם
ז"ל, ע"כ.

ובפשוטו משמעות הדברים דלהגמ"י [ומסכתא
סופרים] אמירת הנרות הללו הוא
חלק מהצרכה של שהחיינו ושעשה נסים, דהדלקת
נרות חנוכה מחייבת צרכה לפנייה ולאחריה,
ואמירת הנרות הללו הוא חלק מהצרכה שלאחריה,
ולכן אין אמירה זו פותחת בצרוך, דהויא צרכה
הסמוכה לחצירתה צרכת להדליק נ"ח שלפניה,

הַנְּרוֹת הַלָּלוּ אֲנַחְנוּ מְדַלִּיקִין עַל הַנְּסִים וְעַל הַנְּפִלְאוֹת,*
וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַמְּלַחְמוֹת, שְׁעֵשִׂית
לְאַבוֹתֵינוּ בְּיָמֵים הָהֵם בְּזָמַן הַזֶּה, עַל יְדֵי כַּהֲנִיָּה הַקְּדוֹשִׁים.
וְכָל שְׂמוֹנַת יָמֵי חֲנֻכָּה, הַנְּרוֹת הַלָּלוּ קִדְּשׁ הֵם. וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת
לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם,* אֲלֵא לְרְאוּתָם בְּלֵבָד, כְּדֵי לְהוֹדוֹת וּלְהִלָּל
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל* עַל נִסֶּיךָ וְעַל נְפִלְאוֹתֶיךָ וְעַל יְשׁוּעָתְךָ.

#1: what is it? Why do we mention it here? -נפלאות

18) הררי קדם

נזכר בנוף תפילת עה"נ לנס דפך השמן, מה"ט גופא
לא אמרינן ועל הנפלאות בעל הניסים.

וּמַעַם הַדָּבָר דָּלָא מוֹזְכָר לָנֶס דְּפִךְ הַשֶּׁמֶן בְּתַפִּילָה
וּבְהַמ"ו נְרָאָה, דְּבִצְרַכְתָּ הַהוֹדָאָה אִין אֲנוּ
מוֹדִים עַל הַטּוֹבוֹת הַרוֹחִיּוֹת, אֲלֵא עַל חֵייוֹ הַמַּסּוּרִים
בִּידֵיךָ וְכַל עֲנִיֵי גַשְׁמִיּוֹת, וְרַק עַל הַתּוֹרָה יֵשׁ הוֹדָאָה
בְּצִרְכַת הַמּוֹזֵן וְהוּא דִּין מַסּוּרִים בְּתוֹרָה, וְלֹא עַל שְׂאֵר
עֲנִיֵי רוֹחִיּוֹת, וְעַל כֵּן גַּם בְּנוֹסַח עַל הַנְּסִים אִין אֲנוּ
מִזְכִּירִין אֶת הַנְּפִלְאוֹת דְּחֵייוֹ אֶת נֶס פִּךְ הַשֶּׁמֶן, כִּיּוֹן
שְׂאִין בּוֹה אֲלֵא טוֹבָה רוֹחִיּוֹת בְּעִבּוּדַת הַמַּקְדָּשׁ.

וּמֵאַמְנָם בְּנוֹסַח הַנְּרוֹת הַלָּלוּ שְׂאוּמְרִים כְּשִׁמְדִלִיקִין
אֶת הַנְּרוֹת, שֶׁסְ אֲנוּ אֲוֹמְרִים עַל הַנְּסִים
וְעַל הַנְּפִלְאוֹת חֵייוֹ נֶס פִּךְ הַשֶּׁמֶן שְׂהוּא פִּלָּא וְכַ"ל,
לְפִי שְׂכַל עֵיקַר דִּין הַדְּלִקַת הַנְּרוֹת הוּא לְפָרְסַם הַנֶּס
וְהַפִּלָּא שְׂהִיָּה בְּבֵית הַמַּקְדָּשׁ, וְשִׁפִּיר מִזְכִּירִין בְּנוֹסַח
הַנְּרוֹת הַלָּלוּ לְפִלָּא זֶה שֶׁל פִּךְ הַשֶּׁמֶן.

ג. הנה בנוסח דין ד"על הניסים" לא אמרינן
"ועל הנפלאות" ו"כ"ג. גם ל"ב צמח שלא
מזכירין בעל הניסים לעיקר הנס דפך השמן.

וְנִרְאָה בּוֹה, דְּהִנֵּה יָדוּעַ הַחִילּוּק בֵּין פִּלָּא לְבִין נֶס,
שְׂפִלָּא הוּא דְּבִר הַנְּשַׁבֵּג מְבִיחְנוּ אֲשֶׁר לֹא
הִיָּה לְעוֹלָמִים, וְכֹדְכֵיב כִּי יִפְלָא מִמֶּךָ, וְנֶס הוּא דְּבִר
הַמּוֹזֵן אֲלֵא שְׂהוּא חֵייוֹ מַזְוִי, וְהוּא אֹת וּמוֹפֵת עַל
הַנְּהַגְתָּ ה', דֶּנֶס הוּא מַל' דְּגַל שְׂהַכֵּל רוֹאִים אֹתוֹ, כִּךְ
נֶס שֶׁל מַאֲוָרַע לֹא שְׂכִיחַ מוֹרָה עַל הַנְּהַגְתָּ ה'.

וּמַעֲתָה נְרָאָה דְּמַטְבַּע הַלָּשׁוֹן שֶׁל "ועל הנפלאות"
בְּתוֹכָהּ מוֹרָה עַל נֶס פִּךְ הַשֶּׁמֶן, שְׂהוּא נֶס
וְפִלָּא הַנְּפִלָּא מְהַשְׁנֵחֵנוּ, וְאֲשֶׁר מְמִילָא מַה"ט שְׂלָא

Why do we mention מלחמות here?

Why do we not mention גבורות and פרקן here?

19) הררי קדם

ט. "הנרות הללו קודש הם". ומקורו צמקת סופרים (פ"כ, ו), והיינו דק"ל להמסכת סופרים דאיסור הנאה של נרות חנוכה, הוא מדין קדשים שאסורים בהנאה ויש בהם איסור קודש מדרבנן, ודלא כקושיית הגמ' בשבת (כב, א) וכי נר קדושה יש בה, ועיין בצעה"מ בשבת שם שפי' להדיא דהאיסור הנאה של הנרות הוא משום דהנרות הם זכר לשמן והמנורה שבמקדש, ועיי"ש במה שפי' בסוגית הגמ'.

20) אמרי אמת ליקוטים שבת

וכי נר קדושה יש בה, ומה שאומרים הנרות הללו קודש הם, י"ל דזה משום שהיה לבניי השתוקקות להדליק בטהרה, וטהרה מביאה לידי קדושה לכן הנרות הללו קודש הם.

3 question of the Satmer Rebbe and his approach

21) דברי יואל חנוכה

י"ל"ד בזה טובא, חדא מה לורך יש בהודעה זו שנעשה הנס ע"י כהניך הקדושים, מה נפק"מ ע"י מי הי' הנס אם ע"י הכהנים או ע"י זולתם, ואין זה מתוכן סיפור הנס.

ב) גם צ"כ קישור הדברים זה לזה, ע"י כהניך הקדושים וכל מנזח שמונת ימי חנוכה.

ג) וגם ראוי להזין המשך הדברים למה דקאמר בתר הכי, הנרות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם וכו', ומה צעי בזה וכי הלכתא צא למיתני כאן.

ואפ"ל עפי"ד הקדושת לוי זלה"ה (עיין בדרושים לחנוכה פ' מקץ) שכחב לתרץ קושיית הצ"י (בסימן עת"ר) למה קבעו חנוכה שמונה ימים והלא כיון דשמן שבפך הי' בו כדי להדליק יום א' נמצא שלא הי' הנס כי אם ז' ימים. וכחב שם לבאר

הענין וחוקן דזריו עפ"י משל למלך גדול
ואדיר הנותן מתנה לכמה בני"א, והנה
במקבלי הדורון ישנם החפלים במתנת חנם
ושמחים זיקרת ערך המתנה, דמלך המחלק
מנות צוודאי נותן דברים נאים ויקרים
דכלום חסר מבית המלך, אמנם ישנם כח צ'
אשר הם במעלה יותר גדולה מהראשונה
והם בעלי דעת ומציני מדע, ויותר מיקרת
ערך המתנה הם שמחים על מה שזכו
שהמלך הגדול והאדיר יחפון באהבתם,
דכיון שהמלך צחר בהם ליתן להם מתנה
הרי זה לאות שהם חציבים לפניו ומלאו חן
בעיניו, ואותו החציבות הוא להם לתענוג
יותר גדול מהמתנה עצמה, וזהו עיקר
שמחתם על שמלאו חן בעיני המלך. וכמו"כ
הוא בענין הנסים שהשי"ת עושה עם בני
האדם, יש מי ששמח בהטובה גופא המגיע
לו ע"י הנסים, אמנם אלל הבעל דעת הוי
עיקר השמחה מה שע"י הנסים נוכח לדעת
שהקב"ה חפץ באהבתו, וזה החציבות הוא
אללו יותר שמחה מעלם הנם. ובזה מתורץ
קושיית הצ"י למה קבעו יום ראשון,
דלכאורה לא הוי צו נם, אולם אפ"ל דאה"י
על נם השמן לא קבעו אלא ז' ימים, אבל
יום הראשון קבעוהו על זה עצמו שהשי"ת
הראה להם חיצוהו ועשה להם נם, דעל זה
גופא יש לקבוע יו"ט לשמות כמה שהשי"ת
חפץ באהבתו, חוץ משמחת הנסים עצמן
של שאר ז' הימים. ועל דרך זה כתב שם

עוד לפרש גם טעם פלוגתת האמוראים
בגמ' (שבת כ"א) דח"א מותר להשתמש
לאורה וח"א אסור להשתמש לאורה. דחד
אמר שמותר להשתמש לאורה, נגד זה
שמח בהנסיס עצמם מה שהשי"ת גמל
עמו טובה, שזה שמחת עוה"ז ועוה"ל
ליהנות ניתנה, לו"א דמותר להשתמש
לאורה, וחד אמר אסור להשתמש לאורה,
נגד זה שמח בהשי"ת עצמו שחפץ באהבתו
ולא בטובה שהגיעו ע"י הנסים, וכיון
שאינו חושב על עוה"ז כלל רק למעלה
מעוה"ז, ולמעלה מעוה"ז לא ניתנה ליהנות
דעין לא ראתה אלקים זולתך, גלל כן סובר
דאסור להשתמש לאורה. אלו חוקן דבה"ק.

ועפ"י"ז מבואר כמין חומר המשך הדברים
מרישא לסיפא, דהנה לפי"ז שיום
הראשון לא נקבע על הנם גופא שנעשה
בפך השמן אלא על החציבות שהראה להם
הקב"ה, א"כ אלמלי נעשה הנם ע"י מי
שמח בהנסיס עצמן לא הוי ראוי לקבוע
חנוכה אלא ז' ימים, דהרי נם פך השמן לא
הוי אלא ז' ימים בקו"ב"י, אבל כיון
שנעשה הנם ע"י נדיקים וקדושים שהיו
במעלה עליונה שעיקר שמחתם היחה
בחציבותו של הקב"ה שהראה להם ע"י
הנסים, לכן שפיר יש לקבוע גם יום ראשון
שהוא ע"ש אותו החציבות, ושפיר הוי
חנוכה ח' ימים. וז"ש הנרות הללו אנו
מדליקין על הנסים וכו' שעשית לאבותינו
ע"י כהניך הקדושים, דהכהנים היו קדושי
עליונים וכל עיקר שמחתם לא הוי בהנסיס
גופייהו אלא במי שעשה להם הנסים והראה
להם חציבותו, מה"ט וכל מנות שמונת ימי
חנוכה, דשפיר קבעו גם יום ראשון והוי
חנוכה שמונה ימים, ולפיכך הנרות הללו
קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא
לראותם בלבד, דכיון שכל עיקר שמחת
הכהנים לא הוי בהנחת הנם גופא רק

בחציבותו של הקב"ה, הוי הנס כולו קודש
לה' ולא ניתן ליהנות בעוה"ז, וע"כ אסור
להשתמש בהם, ואין לנו בהם אלא הנאה
רוחנית ולראותם בלעד כדי להודות ולהלל
לשמך הגדול, והבן.